

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) Xif. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt. 50 kr, negyedévre 1 frt 25 kr — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenként 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, Szent-István-tér 1. sz. Hirdetések helyenként 50 kr Bélyegpótlék külön 30 kr.

A mi liberálisaink.

(N.) Az a veszedelmes politikai áramlat, mely a liberalizmus czéje alatt, Magyarországon a közérkölcenség bukását s az állam erőinek szétbomlását eredményezte rövid pár évi uralma alatt, ujabban beteges félelmében, olyan cselekedetek elkövetésére ragadtatja magát, a melyek nélkülözök nemcsak okos ember józan gondolkodását, de hiával vannak a társadalmi tisztesség követelményeinek is.

Míg egyrészt mint veszedelmes epidémia dühög az ország több részén a polgár jogok elkobzása, s a különböző államhivatalnokok bünös manipulációja; addig a mi vármegyénk a gyanúsítás, a piszkolás és rágalmozásnak lett büntanyájává.

Még most is háborog az országban a megbántott katolikus közvélemény a „Jón a sáska“ czimű röpirat miatt, s örökös gyalázata lesz ennek a katolikus városnak, hogy innen terjesztették papságunk s valásunk ellen a legdurvább rágalmozásokat, a a milyennel eddig még magyar nyelven nem illették soha. De örök szégyene ez főkép a mi liberálisainknak, mivel e röpirat szerzője a megye liberális organumának szerkesztője.

Azt hittük, figyelmeztetésünk észretéri ezeket az urakat; azt hittük a következmények felelőseleg elegetű lesz arra, hogy elriassa a mi liberálisainkat az ilyen tisztességtelen harcmodortól.

Sajnos csalódtunk! A székesfejérvári ünnepek, Szent István napjának szokatlan megünneplés, itt az öskoronázó városban, olyan gyanúsításoknak lett kiinduló pontja, a mely a legszentebb nemzeti ünnepet is képes volt a legvadabb gyanúsításokkal illetni. Bántotta őket a fényes egyházi ünnepély s ezért meg támadták Schlauch bibornokot, Hornig báró és Steiner Fülöp dr. püskököket. Olyan neveléses sejtelmek ébredtek az ő lelkiükben, olyan képtelen gondolatok nyertek életet agyukban, a minőre csak a historiában szenvedők képesek.

Nem akartunk dissonanciát vegyíteni az ünnepi hangulatba; nem akartunk képtelen gondolkodású, kiféjazamodott észjárású emberekkel, az ünnepi napok alatt perbe szállani, most azonban hogy tul vagyunk az ünnepegeken, szükségesnek tartjuk a város és a megye katolikus polgárai nevében válaszolni, ezeknek az uraknak.

Nagyon bántotta az ünnepi hangulatot az a roszindulatú félremagyarázás, de talán közelebb vitte a város és a megye keresztény hazafias népét, hogy világossan lássa, hogy ezek előtt, a magukat liberálisoknak nevező emberek előtt, nincs magasztos vallásos kegyelet, nincs hazafias lelkesedés, a melyet sárral nem dobálnának meg, ha politikájoknak használni vélhetnek vele. Hogy az ünnepek célját elmagyarázhasák a tudatlant játszótták, elta-

gadva Székesfejérvár azon ősi jogát, mely Szent István királyunk emlékének ünnepléséhez az egész országban a legrégibb alapokat adja. Hiányos történelmi ismereteiket hasztalan igyekeztek volna magyarázatainkkal helyes utra terelni, mert nyilvánvaló a roszindulat, s a szándékosság a való elferdítésében, ha végig tekintünk a liberális lapnak tudósítását, a hol az események és beszédek teljesen ki vannak forgatva valójukból.

Nincs szándékunk ezzel a sáska lapal szemben a korrektör szerepére vállalkozni. Elvégre az első sorban az olvasó közönségnek a köteleése, a mely jóhiszeműleg olvassa tudósítását, nem sejtve, hogy légből kapott dolgokat találnak fel neki való gyanánt. Am saját mulattatására írjon operette-szöveget vezércikkeiben a sáska lapocska, semmi szavunk hozzá; de igenis van jogunk felszólalni a harcsmódor ellen, mely miatt már jeletük fel fogja bontani a békés együttélést, s az örökös gyanúsítás s rágalmozás a mi türelmünknek is véget vet, s olyan áldatlan viszonyoknak lesz megteremtője, a mely a különben is szomorú politikai harcokat a társadalmi érintkezésekben is állandósítani fogja.

Mert ne higgyék, hogy mi katolikusok túrni fogjuk azt, hogy sárral dobálják meg vallásos szertartásainkat és hazafias kegyeletünket; ne higgyék, hogy visszatorlás nélkül marad, ha az uralkodó ház tagjait

A katolikus kongresszus.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárczája. —

Ott voltam. Hogy is ne! hiszen én vertem mellette leginkább a nagydobot; ementem, hogy megtudjam, kik vannak mellettünk, hogy a katolikus kör életére vonatkozó üdvös tanácsokat meghallgassam.

Augusztus 17. Nagy nap ez a magyar katolicizmus történetében, ezen a napon mondotta ki 2000 ember az otthon maradt katolikusok nevében, hogy katolikus akar maradni minden áron, minden téren! Már kora reggel hullámzott a nép a koronaherczeg utczán föl és alá, kokárdával díszítve, a kecskemétiék oly grandezával viselték, mintha legalább is a vas-korona-rend első osztályu jelvénye lett volna mellükön. Amint felértem a katolikus kör I. emeleti helyiségébe, csak ott láttam még sürgős-forgást, egy kis alacsony, rokonszenves arcú és beszédű urat szállítottam meg, hogy kapok-e pótkjegyet, miután tagsági jegyem elveszett. Mindenekelőtt bemutattam magamat.

Hiszen mi kollégák vagyunk! Isten hozta! Ez a kedves modoru uriember dr. Gyürky Ödön volt, ki annyira igénybe volt véve ezen nap alkalmából, hogyha száz nyelve lett volna is, nem elégíthette volna ki a mindenfelől odátúló kérdezősködőket.

Végre megkaptam én is a kívánt dolgot, boldogan jarkáltam, a nemzetiszínű kokárdával mellemen, Budapest utcáin. Egyszer csak egy gyönyörű menettel találkoztam: a kath.

legény-egyletek vonultak zászlóik alatt a belvárosi templomban tartott istentiszteletre. Elöl a budapesti legény-egylet gyönyörű, háromruhas zászlaját vitték, utána veszprémi, temesvári stb. egyletek zászlóival. Hozzájuk csatlakozva, s az egyletek elnökeivel beszélgetve tartottam én is a belvárosi templomba. Mire odaértünk, a templom már javarészen tele volt ajátatoskodókkal, különösen az „Eucharistia“ egyesület tagjaival, kik az evangélium felét foglalták el. Azt is mondhato, hogy Budapest intelligenciájának ott volt színe-java, várakozva a biberos hercegszprimás jövetelére. Először jött egy hatalmas papi alak: ez püskökönk atyánk volt, kit a diszhelyen levők barátságosan üdvözöltek, azután jött br. Hornig, mig végre a harangzugás jelezte, hogy jön a primás!

A mint az ajtóba ért, a kóruson megzendült az „Ecce Sacerdos magnus“, és papjaitól kísérve a szentélybe kitett imazsámolyon végezt az adoratiót, azután az öltözködéshez fogott. A gyenge, beteges főpap, bizony szemelláthatólag tudatta velünk, a mit a kongresszus elnökének irt: Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. Gyenge, elhaló hangon intónálta a „Veni Sancte Spiritus“-t, de erre a hangra térdre hullott az egész ajátatos közönség, a szemekben a meghatottság könnyei csillogtak, kérték a kegyelmek Istenét, hogy a kath. kongresszusra árássa le az erősség, a tudomány, a tanács lelket, hogy ne hagyja el a katolicizmus képviselőit most, midőn nagyfontosságú akcióba lép. Lelkiük ennek hatása alatt volt egész mise alatt s fokozódott exaltációja, midőn Ő Eminenciája Magyarorszá-

got, a kath. egyesületeket egy magas szárnyalásu imában felajánlotta Jézus szentséges szívének. Örömembe az önzés is vegyült, mert meg érttem a „Magyar Allam“ május harmadiki számában felvetett eszmén diadalát!

A mise után a legény-egyletek zászlói után mi is csoportokban mentünk az újváros-ház felé, a sok violaszínű cingulusos, aranykeresztes pap között ugy eltűntem, hogy kiáltva sem találtak volna meg. A felvonulás igen impozáns volt, parasztek, kegyelmes és méltóságos urak, polgárok, minden rangu és rendű emberek törtettek a diszterembe, hol feszülten várták a kongresszus elnökének megjelenését. A mint gr. Esterházy Miklós Móríc a rendezőbizottság tagjaival a terembe lépett, szűnni nem akaró éljenés, tombolás, kalap és zsebkendő lengetés fogadta. A zajos ováció elmúltával beszélni kezdett: Dicsértessék a Jézus Krisztus! Mindörökké Amen, csak ugy zngott rá a felelet, mindnyájan egy szívvvel egy szájjal viszonzottuk: Mindörökké Amen.

Nem terjeszkedem ki a magas szárnyalásu beszédre, jobban méltatták ezt nálam mások!

Mikor a kath. önéret erősebben nyilatkozott meg az elnök ajkain, a lelkesedés tetőpontra hágott, püskökök atyánk helyeslőleg intett a főemlény felé, Báró Hornig és Desseffy püskökök is osztottak a közhangulatban. Egy dissonans hang majdnem megzavarta a gyüleést, bizonyos obscurus existentia oda bele szolt halkan Esterházy gróf beszédjébe: „Ez vezette be a muszkákat!“ Ezzel sietett a karzat kijáratára felé, ideje is volt, mert szomszédainak

Mai lapunk 8 oldal.

is vakmerő gyanúsításokkal akarják elriasztani attól, hogy vallásos érzéseikkel egyházi ünnepélyeinken részt vegyének. Mi az igazság fégyverével harczolunk elvenik diadalért, a hasábkáról számlázva van a személyeskedés. De ha önök tehetlenségükben gyanúsítással és személyeskedéssel harczolnak velünk szemben; ha önök a valóság és hazafias ünnepélyeket is bemocskolják kortes-politikából, ne feledjék el, hogy önöktől mi is eltanulhatjuk ezt a harczmodort, a melyből aztán nehéz lesz a kigázolás. Ne feledjék el, ha önök előtt templomunk, vallásos szertartásaink és hazafias kegyeletünk nem szent s behurcolják ez ünnepélyeinkre is a politikát, annál kevésbé fogjuk mi elfelejteni a megyei és városi törvényhozás termeiben azt, hogy mi politikai ellenfelek vagyunk. És gondolkozzanak felette most, a mi nem késő, hogy ha önök előtt a Szent Istvánnapi ünnepségek is alkalmak voltak arra, hogy az uralkodóház fenséges tagját, egyházunk bitorosát és két püspökét megtámadják, mi is fel fogunk használni minden ünnepélyt és kögyűlést, hogy a főbb megyei tisztviselők személyét támadjuk meg, csak azért, mert politikai ellenfeleink.

Mikor a megye a millenniumot ünnepelte, mi hazafias lelkesedéssel vettünk részt az ünnepségekben, nem kérdeztük ki rendezi az ünnepélyt, kinek fokozza az népszerűségét. Ott voltunk önökkel egy sorban ünnepeltük a millenniumot. Nem vettünk igénybe ravasz fogásokat, hogy az ünnepély fényét kisebbsítjük; mi eltdtük választani hazafias érzéseinket a napi politika torzalkodásától. És most, mikor valóságos érzéseink és hazafias kegyeletünk ugyanúgy csak a millennium alkalmából, szokatlan fényvel akarta ünnepelni a haza megalapítójának emlékét, önök mint politikai ellenfelek vetek részt az ünnepsé-

gekben s nem tettek semmit, hogy annak fényét emeljék, de annál többet, hogy azt gyanúsításokkal befeketítsék.

A városi és megyei millenáris ünnepélyeken tudta Fiáth báró főispán, hogy ő a város és a megye feje, hogy annak nevében őt illeti még a szólás joga első sorban. Most, midőn a bibornok fogadásáról volt szó, nagy lett az ő szerénysége s kijelentette, hogy a polgármester a város feje. Persze, az is csak véletlenül történt, hogy a vadászatással nagyon elfoglalt főispán csak éppen azáltal a vonattal érkezhetett, a mellyel Schlauch bibornok s az meg egészen természetes, hogy ő Meltóságá feteke ruhát utra még akkor sem ölthet, ha arra számít, hogy jelen lesz egy bibornok fogadásánál. A szép szürke ruha azonban mindjárt más színben tűnik fel, ha ezekhez a véletlenekhez, melyek dissonanciát vegyitettek az ünnepségek közé, hozzá vesszük a liberális szócső ártikulálan hangját, mellyel a készülődő ünnepségekről vezérezikkezett.

Éppen nem hibája a szerkesztőnek, hogy mint „egy igaz hitű katolikus“-nak meg kellett támadnia a katolikusok ünnepeit s egyházteljedelmét. Bizonyosan vértett az ő „hithű“ szíve, a szomoró kötelesség teljesítése közepette, de hát mit tehetett, mikor a lapfelügyelő bizottság reá kényszerítette erre az ő vallásos érzéseit sértő dologra.

És hogy ennek a titkos tanácsnak tagjai ne legyenek ez után az örökmélekedeti dicsőség után ismeretlenek ideiktatjuk neveiket, mert a sajtónak kötelessége az arra érdemeket szerettek neveit nyilvánosságra hozni.

Első e jeles liberálisok között Tóth Aladár városunk tacitus képviselője, a ki a liberálizmuson ilyen titkos utakon szolgálja. Ez uton szerzett érdemeiért már most ajánljuk őt a katolikus választóknak

figyelmébe, mert nem érdemi meg a katolikus elnevezést az, a ki szavazatát a katolikus vallásnak ilyen ádáz ellenségére, ilyen szabadkőművesre adja.

A titkos tanács többi tagjai is hasonló jeles urak. Gróf Festeticch Benó kir. tanfelügyelő, dr. Neumann Bernát, dr. Pick Gyula, dr. Molnár Béla ügyvéd és Gánóczky Flóris kir. közjegyző. Ennek a hat tagu társulatnak titkos feje pedig báró Fiáth Miklós főispán.

Nyilvánosságra hoztuk e neveket, hogy a főhercegi család is ismerje, kik irányítják a megyei liberális organum politikáját, de nyilvánosságra hoztuk e neveket azért is, hogy a székesfejvári katolikusok leszámoljanak ez urakkal társadalmi uton is!

— A bécsi nunczius a királynál. A király tegnap délelőtt tizenegy órakor fogadta ünnepi audiencián Taliáni érseket, az új bécsi nuncziust és átvette megbízó levelét. A nunczius kíséretével megbízott Walterskirchen báró kamarás kétfogatu udvari diszkocsin ment a nunciatura palotájába Taliániért. Elül egy diszkocsiban ment Locatelli uditor és Montagnini titkár. A Hofburg őrsége a nunczius érkezéskor fégyverbe lépett. A fogatok a követségi lépcső előtt állottak meg. A titkos tanácssteremben Hunyady gróf főszertartásmester, Trautmannsdorf gróf főkamarás és a szolgálathban levő szárnysegéd fogadták a nuncziust. A kihallgatási teremben Taliáni a királynak átnyújtotta megbízó levelét és erre engedélyt kért, hogy bemutathassa a nunciatura tagjait, a mit az uralkodó megengedett. A bemutatás után az audiencia véget ért. A nunczius Walterskirchen báróval visszatért a nunciaturába.

— Köpenyeg forgatás. Az utóbbi napokban a legellentétebb hírek vannak forgalomban Ugron Gábornak a néppártól illetve a revizióról tett nyilatkozatairól. Egyik nap arról irnak, hogy Ugron a dunapataji kerületben elítélte a revizióra való törekvést, addig a

az ökle összorult s közbeszólását drágán fizette volna meg! A gyűlés 10 órától 11-ig tartott s mi harcias hangulatban szémentünk a szórósa minden irányában. Délután megkezdődtek a szakosztályok gyűlései s lefolytak azzal a buzgalommal, mely az elnökök előadásában nyert kifejezést a kongresszus harmadik napján.

Este volt az ismerkedési estély a vigadó első emeleti helységeiben. Volt forrongás, ott mutatunk be magunkat egymásnak, mint a kath. ügy munkásait. Az éljenek meg-megujultak, valahányszor a vezérek a nagyterembe léptek, leglelkesebben gr. Zichy Nándort fogadták, ki mindenfelé járt-kelt s kezét fogott a kongresszus tagjaival. Amint bámulom a nyüzsgő sokaságot, hozzám lép, tulesve a bemutatás ceremóniáján, így szólt:

Hát gyerekek, hogy vagytok Székesfejvárról?

Csak lassan, kegyelmes uram. Az a baj, hogy lassan vagytok, no majd nem sokára találkozunk, a Szent István ünnepélyre lerándulok én is.

Hozza Isten kegyelmes urunkat! Ezzel elváltunk s ő lebilincselő modorával folytatta a cerclét, az ott jelenlevő parasztagdától barátságosan kérdészködött viszonyaik felől. Nem hagyott ki senkit!

Tarka kép; papok, özivilek, a reverendák sokfélesége, jezsuita, benócs, cisterciata, ferencendi, dominikánus, kármelita külön-külön csoportokban beszélgettek, egyik-másikat karongva kiragadták a körből és vitték ismerkedni. Nagyszerű est volt, vidám hangulatban oszlottunk szét s ezt növelte a budai oldalon felállított tűzkereszt, mely átragyogott a Dunán,

s meglepetve állottunk meg, és köszöntünk önmagunkban a rendezőknek ezt a pompás eszméjét.

Másnap ismét a szakosztályokban ültünk. De fölviradt a magna dies! Siettünk a kiállítási ünnepségek csarnokába, ott volt még a sokaság. A pódium elragadó képet nyújtott, a püspöki kar a vezérférfakkal a zöld asztalnál, a második sorban pedig a többi honorátiórok, hátunk megett a kath. legényegyletek zászlóikkal a nagy orgona mellett. A földszinten és a karzaton óriási közönség várta a szakosztályok elnökeinek beszámolóját.

Gróf Esterházy gyujtó beszéde után a felolvasó asztalhoz lépett Wolaffka, kiről most megtudtuk, hogy miért rajonganak utánna a budapestiek? A hitéletéről beszélt és pedig ex intimis cordis, csengő, behelzögő hangja lebilincselte a hallgatóságot, mely többszörösen éljenel szakította meg előadását. Hummer Nándor a kath. irodalmi termékek terjesztésének eszközeit hangsúlyozta, oda érvén Kisfaludy dr. határozati javaslatához, melynek kimagasló pontja: a katolikus egyetemen felállítás, felhangzott a kiáltás: Ez kell nekünk! Apponyi Géza gróf a katolikus körökről és egyesületekről szólt, sympathikus beszéde sok éljenre szolgáltatott alkalmat. De nem tulzok, ha azt mondom, hogy Rakovszky mindenkit felülmúlt, beszéde alatt a munkásnép sorából zokogás, sirás hallatszott, ugy beszélt, mint egy apostol, ki szent missziójából kifolyólag hegesíti a sebeket, irt, orvosságot rendel a fájó lelkekre. Ily hatást még népszózonok nem ért el, a socialista vezérek hozzá járhatnának iskolába. A határozati javaslatok felolvasása után a kath. legényegyleti zászlók meghajoltak előtte s bárhova

ment, rokonszenves tüntetések tárgya volt. Egy ősz paraszt ember kérdezte tőlem, hogy ki az a fiatal ur, mert szeretne neki kezét csókolni s egyre törülgette könnyeit.

Az ősz katolikus vezér is intézett szót hozzánk, ki a meghatottságtól alig tudott szóhoz jutni, de azután elmondta, ami szíven fekdűt, letette mindnyájunk előtt katolikus hitvallását.

A nagygyűlést Báró Hornig Károly veszprémi püspök rekesztette be, lelkesedésre gyujtotta a közönséget hatalmas logikával, kérlelhetetlenül törte össze a szabadelvűség hazugságait. Valóságos orkan volt, mely beszédere felzngott, az éljenek nem akartak szünni. A hymnus elnéklése, a pápa és a király élteése után kivonultunk. Az ünnepségek csarnoka előtt csoportokba vergődtek össze a tagok, a beszéd tárgyát természetesen a nagygyűlés képezte, folyt a kritika, de abban mindannyian megegyeztek, hogy a magyar katolicizmus rég nem látott ilyen áldott szép napot.

Délután 2 órakor volt a bankett, melyen mintegy háromezreszen vettünk részt; egymást érték benne a szebbnél-szebb pohárköszöntők, itt is Rakovszky vitte el a babért, üdvözölve a két katolikus vezért, mint Castort és Polluxot. A banketten az írói világ volt leginkább képviselve, ugy hogy majd mindegyikünk mellé egy eleven író jutott, s ezek hangulatossá, zajossá tették a diszabédet.

Befejeztük a nagy munkát. Az első lépést megtettük, hogy boldogulhassunk, rajtunk áll, hogy áldatlan hazuvonával, nézeteltérésekkel nem romboljuk el, amit annyit tetpedés után, nagy küzdelmek árán építettünk! K. A.

másik nap azt adják hírül a lapok, hogy ugyanott a revizió szükségességét hangoztatta. Ugronnak kötelessége minél előbb határozottan nyilatkozni, hogy milyen álláspontot foglal el a revizióval szemben, mert az ilyen kétkü-lacsossággal gyanúsító hírek nem válnak egy-általán előnyére.

— **Apponyi a csatasorban.** A szünetek alatt számyra kelt fuzionális híreket s ezzel a kormánypart reményeit halomra döntötte Apponyi Somorján mondott beszédével. Apponyi Albert gróf beszédéből nyilvánvalókká lettek a következők: a fuzióról közölt összes hírek mesék, Apponyi gróf az ő politikájának földadása árán, politikai hitehagyottsággal nem óhajt részesezni a hatalomban; marad ellenék még pedig harcra készen s ezt már ma bejelentü; a csatát egyszerre két küzdőtéren veszi föl: a közgazdasági kiegyezés kérdéseiben s a választásoknál; a vám- és kereskedelmi szövetés megkötése s a kvóta együttesen tárgyalandók; a király igazságos, azért a Felsőg döntésével, a mely a kormány ellenjegyzése mellett történő kormányzati cselekmény, senkit ne ámsítsanak, a Horánszky fejtegetéséhez hozzájárul; a kormány által hirdett rekompensációs kiegyezés annyit jelent, mint saját jogunknak saját pénzünkön való megvásárlása, ezt visszautasítja, a nemzeti párt egymagában is elég erős a kereskedelmi szerződéseknek a kvóta megkötése előtt való megakadályozására; egyik elsőrendű törekvés a közgazdasági kérdésekben a kormányt határozott színvallásra kényszeríteni; ha a nemzeti párt a küzdelemben megbuknék, az az 1867 alap s Deák hagyományainak bukását jelentené. A nemzeti párt vezérének somorjai beszéde természetesen nem tetszik a kormánypartnak és lármáznak is ellene a félhivatalosak.

— **Zichy Jenő gróf mandátuma.** E hó 21-én 34 tagból álló küldöttség volt Zichy Jenőnél, hogy a hontmegyei ellenék nevében felkérjék őt egyik hontmegyei kerület képviselőtének elfogadására. Zichy Jenő gróf nagy örömmel fogadta a megbízást s megígérte, hogy legközelebb megfogja tartani körntját.

Sáskajárás Bodajkon.

Már több ízben említést tettünk a „Jön a sáska“ című röpiratról, mely állami szabven-zióval itt íródott Szekesfejerváron. Hogy meny-nyire alapos volt gyánuk, miszerint az fős-pánunk kegyes támogatása mellett látott nap-világot, kitűnik abból a levélből, melyet lapunk-nak egyik barátja Bodajkról küldött hozzánk. A levél nem kevesebbről tesz említést, mint arról, hogy ott Bodajkon a Jön a sáska“ hiva-talosan terjesztik a községhez.

Mindenestre elvárjuk, hogy Huszáralispán ur erélyes vizsgálatot fog indítani ez ügyben s a községi előjárásnak önmagukról megfelelkezett tagjait elfogja mozdítani állásuktól, mert nem tűrhető, hogy a bodaiki ka-tholikusok vallási érzületét hivatalos assisten-cziával sértetessék a röpirat terjesztése által.

Elég volt a sötétben bujkálásból és a suba alatti működésből, tessék most már nyilant színt vallani az alispánnak is, hogy van-e hiva-talossal összekötöttes ezzel a röpirattal? Az ő tudomásával terjesztik-e azt alantas közegei? Ha pedig nem volt tudomása erről, és nem hely-esi a bodajki előjárás eljárását, tessék elégtételt adni nekünk s nemcsak pusztá taga-dással háritani el a magáról a felelősséget.

Ha esetleg ő sem ismerné ezt a röpiratot, szivesen szolgálunk egy példánnyal. Addig is azonban idézzük a „Szombathelyi Újság“ leg-utóbbi számában megjelent „Jön a sáska“ cz. közleményből a következőket:

„A liberális sajtót mindenben jellemző szennyírat látott nemrég napvilágot a Pallas nyomdájában. Címe: „Jön a sáska!“ Szerzője: „egy igaz, hitű katolikus“, mely hangzatos czéger alatt állítólag nem kisebb politikus lap-pang, mint Sztójánovics, több gyenge balet-teszke szerzője, aki letéve muzsikusi mivoltát, hirtelenében államférfiúvá vedlett át, s egy csapatára nagyvívű és szenális publicistája lett a türelmességével henczegő liberális pártnak.

Mi most már nem irigyeljük őt a szabad-élvüektől; eddig csak sajnálkoztunk rajta mi-

kor láttuk, hogy vékonyka tehetségével minden áron hírneves szerzővé akar lenni, de most már biz Isten megcsik a szívünk szegény fején, mert alighanem megháborodott a jámbor. Meghibbanhatott az elméje, mert másképp nem cselekedhetett volna ilyen bolondot. Hízen békét hagyott volna neki az egész világ, zavartalanul szedegedhetne volna össze ezentul is holmi régebbi darabok töredékeiből az ő eredeti és új valczerjait, de hát ki tehet róla, ha megrontotta a fejét a nagyszás hőbortja, mely a hírnév után érzett felhetetlen vágyá-ban őt liberális röpiratíróvá tette s arra kész-tette, hogy a hopszpolkák világától búcsút véve, néppártellenes agitátornak csapjon fel és strébermódra feljájnlja tollát a szabadelvű pártnak.

Magá a röpirat egy 31 lapra nyomott gyalázkodás. Stílus erőltetett, minden sorá-ban meglátszik, hogy szerzője nem routinirt író, mert hajszolja a népies szólásmódokat s azt hiszi, hogy erőlködésével egyszermind azt is elérí, hogy silány ötleteit tetszetőssékké tudja tenni, természetesen, közvetlenül látszó irmodorával. Lepten-nyomon hatást vadász, mondatai telvék üres bombaszókkal, subtilis hasonlatokkal, sőt csakhogy kinyerje a kevésbé művelt olvasó tetszését is, nem riad vissza attól sem, hogy sikalmós, trágár histó-riákat ne beszéljen a feltétlen tiszteletet ér-demlő katolikus klérusról.

Szomorú tény, hogy akad ember, a ki ilyesmit megír, a ki egy effajta czudar irka-fírkát kinyomat. Van annak lelkiismerete, aki kész a népmes tiszteletlenségét kelteni papja ellen s ez által meggyengíteni azt a befolyást a mit a katolikus papság híveinek erkölcsi életére gyakorolt? A ki a papot nevétségessé teszi, az ellensége nemcsak az egyháznak, ha-nem az államnak is, mert a papnak tekintélyre van szüksége, hogy a hívek morális világát kormányozni tudja s megntithassa őket a felebaráti szeretetre, a hazához való hűségre, az állam és egyház egybehangzó törvényeinek tiszteletére. De hát manapság a kormány és az ügyészség védelme alatt szabad irni mindent, ami a papságnak és a katholicizmusnak árt, ami a zsidók és szabadkőművesek érdekeit nem sérti. Sztójánovics ur ezért az örökbecsű mű-veért alighanem kap valami kis ordót, vagy ha azt nem is, hát az ellene elrendelt végrehajtá-sok felfüggesztését bizonyosan kieszaközölte a liberális pártnak tett eme kétes értékű szolgál-

A legújabb szövetség.

— A Fejermegyei Napló eredeti tározaja. —

Írta: **Házy Ferencz.**

Hogy az ember a teremtés koronája, mint a természet nagy mindenségében egyedüli lény mely szellemével urálja a teremtő által megszabott korlátok között a földet; gondolkozó tehetségével bepillanthat a mindenség kormány-zásának titkaiba; vizsgálhatja azt a legközelebbi dolgoktól a legmesszebbekig, a lába alatt létező porszemtől, fűszáltól, legparányibb feregétől fel egészen a nagy mindenséget képező égitestek megszámlálhatlan miriádjaiknak a bölcs alkotó által megszabott utjáig, — hogy ez az ember-nek nevezett lény, midőn annyira belemerül a földnek, ennek a hitvány, a mindenség mellett törpe óriásnak mulandó elveibe, melyek ny-csiklandók ugyan, de nagyon is rövid ideig tartók, és nem hogy közelebb vinnének a min-dent intéző Alkotó hasonlíthatlan ideáljához, hanem lenyűgöznek a földre; — hogy az ember, a midőn esze meghibban, elveszti a fen-tartó egyensúlyt és göggyében toporzékolni fék-telenkedni kezd, mire képes mutatja az a bi-zonyos szövetség, melyről a lapok hírei szól-lanak.

Es hol keletkezhetett volna e speciális mákvirág szövetség másutt, mint „liberté-fraternitá-egalitá“ hazájában a Robespierék és Maratok hónapban, ahol már több mint egy szá-zaddal ezelőtt kilökték az Istent a templomból, hogy kirihassák az emberi szivekből is; és az emberiséget, mint valami masszát önző ezélja-iknak megfelelőleg ágyurhassák.

Ez a legújabb keletű szövetség, — vagy

ha ugy jobban tetszik „liga“ — felhívást tett közé, melyben nem átálja a legarczátlanabb szemtelenséggel azt mondani: „az ember élete, melyet az istenek (sic!) öröme és vigságra alkottak, 18 század óta — tehát a keresztény-ség megalapítása óta, — betegségben synylódik.“

Abban igaz van a legújabb szövetségnek, hogy a földi ember betegségben szenved, de ez a betegség új keletű, annak a maszlagnak a a következménye, melyet pár emberöltő óta csepegetnek az emberi életbe. De ha sikerül — ami csak idő kérdése, — mielőbb ellenmér-get találni az áramlattal szemben, akkor a kura jó eredményre biztosítva van.

„A keresztény önkínzás a népet kiirtotta, a földet siralomvölgygé változtatta; s az emberiséget csupán a régi istenekhez való vissza-térés mentheti meg.“

Ennek a meggondolatlan állításnak mind-járt a legelején is van egy kis tévedés, amit azonban a hiányos történelmi ismeretnek rová-sára írunk. Örültséggel határos állítás az, hogy Európa népessége — eltekintve a vándor-lásoktól, — nagyob volt a kereszténység el-terjezése előtt, tebat a pogányság idejében, mint később, pláne napjainkban! Bebizonyított tény az, hogy a pogány római birodalom né-pessége akkor fogyott a legrohamosabban, midőn képzelt isteniet is sutbavetve az elerköcs-telenedés lejtőjén rohamosan gurult bukása széléhez; midőn csak a tobzódás, az élvhajhá-szat járta; midőn a nép, a plebejus tömeg is a rabszolgákkal összekeveredve a patriciusoktól és a kormányhatalomtól, hogy az életi fentar-tást magának biztosítsa, Aquincumtól Rómáig, s onnan Alexandriáig az az ordítás hangzott: panem et circenses! . . . Még a

kegyelemből vetett falat mellé is mulatságot követelt. . . Eppen a keresztény mértékle-tesség, önmegtartóztatás — nem pedig „önkin-zás“ — volt az, ami szilább erkölcsöket szült, s ebből folyólag a népesség szaporodá-sát előmozdította, és a fajok, a nemzedék karakterét irányította.

„A zord, titokzatos egyházi ünnepek helyébe állítsák vissza a felfeszített tobzódást, s ismét visszatér a földre a vigság és öröm.“

Nincs az a keresztény felekezet, melynek ünnepei és szertartásai „zordak és titokzato-sak“ lennének. Csak sajnálni tudjuk a felhívás szövegezőjét és a szövetség tagjait, — ha ugyan valamelyik keresztény felekezethez tar-toznak, hogy annyira hiányos nevelésben részesültek, miszerint ünnepeinket és szertar-tásainkat ilyeneknek minősítik. Itt nálunk minden felekezet iskolájában, még az államiak-nak is, gondoskodva van arról, hogy a gyer-mek saját vallásának igazságait, ünnepeinek jelentőségeit megismerje. A keresztény egy-házak szertartásai sokkal kevésbé titokzatosak, mint voltak a pogány szertartások; az igaz, hogy a szertartás végeztével nem szokott lenni felfeszített tobzódás, holmi bachanalja, legfő-lebb különleges alkalmakkor egy kis családi áldomás tisztességes határok között. Meglehet, hogy a pogányság visszaállításával egy időre talán nagyobbának látszó vigság és öröm köl-töznek egyesek hajlékába, de milyen és med-dig tartó öröm és vigság lenne az!

„Az emberek nem vetnék meg többé az életet, nem tekintenek átmeneti álmossá gya-nánt, ha-em az Istennek legbecesebb ajándé-kául fognák föl; boldogokká s ez által jókká

latával. Hanem ha mi beszélünk az ő piszkos nyelvükön, szemtelen hangjukon; ha mi is hazudozunk, rágalmaszunk; ha mi is vesztegetünk, terrorizálunk, mint ők teszik akkor bennünket már réges-régen elítélték, bezárták volna.

A röpirattal különben nem sok feleselni valónk van; az egész elejétől végig szemcszedett rágalom, amit egy elméjében megficszmodott zsarnok zudít egy kis liberális „viszontszolgálat” reményében az ijeszítő gyorsasággal növekvő néppárt ellen. Eszeveszett köpködése méltó a mai szabadelvűséghez. Rágalmazáson, szidalmakon kívül épen semmit sem tud felhozni a néppárt ellen, csak annyit mond róla, hogy a párt elvei és szándékai romlásba döntik a népet.

Azután szembeállítja egymással a röpirat ellentmondó részét, majd így folytatja:

„A „Kanonok bácsik” és az „Apró szentek” című szakaszok tele vannak izgatással, nyílt és világos izgatással a katolikus papság ellen, melyet kapzsisággal, hanyagsággal és erköletelenséggel vádol. Tele van e két fejezet holmi gadaasszonyok és szolgálólányok emlegetésével, még pedig oly szemtelen, aláváló hangon való emlegetésével, hogy a nem katolikus emberben is felforr a düh ilyen impertinens rágalom olvasására. A legnagyobb foku tisztelenség és legádázabb gyűlölet vezette az író tollát, mikor ezeket a pontokat megírta. Egy olyan emberről, a ki a művészek közé szereti magát sorozni, alig mertünk volna ilyen kolosszális durvaságot s ennyire hiányos nevelést s ekkora szemérmelenséget feltenni. Csodáljuk, hogy még eddig nem tettek sajtóügyi feljelentést amaz állításért, hogy egyházi célokra hagyományozott összegekből alapították az egyes káptalanok a néppárti lapokat. Ez nem igaz, ez hazugság.

Szégyen gyalázat, hogy akad nálunk ember, a ki a gyónás mögött és a gyóntatószékben fajtalanásokat akar felfedezni. És ez az a jó katolikus? Félti az igazságot Istent? Van abban erkölcsi érzés, a ki ilyet mer állítani? Igen van álszenteskedés, liberális hamisság, de nem ám katolikus morál!”

Igy nyilatkoznak az ország minden részén erről a röpiratról, melyet a mi vármegyénkben hivatalosan terjesztenek.

lennének; a szeretet uralkodnék s megvalósítaná a testvériség és az örök béke fenkölt ideálját.”

Ugyan, kik vetik meg az életet? Az igazi keresztény, éppen mert csak átmeneti állomásnak hiszi, melyet Isten azért ad az embernek, hogy arra a másikkra érdemet szerezzen, mint az Istennek legbecesebb ajándékát soha sem veti meg azt. soha nem dobja el magától hálátlanul. Különb tessenek csak átvizsgálni az öngyilkosok krónikáját, nagyon kevés azok száma, kik igazi keresztény életűek voltak. Meglehet, hogy keresztényeknek mondták magukat, de szívükben már előre is titkos tagjai voltak ennek a most alakult díszes bandának. Boldogok nem lehetnek, mert a boldogságot ennek a szövetségnek intenciói alapján keresték és mert nem juthattak hozzá, eldobták maguktól a drága életet. Egyébként arra is számtalan példa van, hogy az ugynevezett földi boldogság még nem teszi egyszersmind jóvá az embert; különben hol teremnének a szivtelen gazdagok!...

A végén azt mondja az a felhívás: a szeretet uralkodnék! — No ne izéljenek azok a ligát alapító párisi világfiak; azt gondolom talán a szeretkezést akarták mondani. A testvériséget pedig valószínűleg úgy definiálják, hogy: a mi a tied, az az enyém is; de a mi az enyém, az nem a tied! Ebből származnék aztán bekoronázásul ehhez a fenkölt idealizmus szövetséghez: az örök béke! Nó, mi köszönjük szépen, ebből nem instálunk.

Lehet, hogy a lapoknak erre az újdonsült szövetségre — ligára — vonatkozó híreik nem egyebek, mint a tük-évad értelem szüleményei; de hát: nem zörög a haraszt, ha nem fuj a szél.

Ha az alispán ur nem járna el kellő eréllyel, a főispántól követeljük az elégtételt, mert Pilatus mosakodással nem engedünk senkit kibujni a felelősség alól.

Néppárti gyűlések.

Az elmúlt vasárnap ismét három helyen tartottak néppárti gyűlést.

Az eszterházai kerület néppárti polgárai Kapuvárott gyűltek össze mintegy 7—8 ezren. A gyűlés elnöke ifj. Zichy János gróf volt, a kit nagy lekesedéssel fogadtak. Zichy gróf megnyitó beszédében foglalkozott azokkal az üldözésekkel, melyeknek a néppárt ki van téve. Erőteljes vonásokkal vázolta a társadalom erkölcsi süllyedését, amikor a néppárton kívül nincs egyetlen párt sem, mely nyílt sisakkal küzdene. Utána Prohászka Ottokár dr. az „Uj rend”-ről. Rakovszky István cs. és kir. kamarás a kisipar és a közgazdaságról és Orbán János a liberális- mus teremtette szomorú állapotokat fejtegette.

Nem kevesebb lelkesedéssel és erkölcsi diadallal végződött a mezőkovácsházi népgyűlés sem, melyen Eszterházy Miklós Móríc gróf a néppárt lelkes vezére elnökölt. Körülbelül 3—4 ezer néppárti polgár volt jelen. kik lelkesedéssel hallgatták a szónokot s has talan igyekezett a rendett egy néhány Aradról odarandult zsidó megbolygatni az a leglelkesebb hangulatban folyt le. Az ülést az elnököl Eszterházy gróf nyitotta meg utána, Bakonyi ügyvéd és a nagyhirű népszónok, a sóskuti plébános Kálmán Károly beszélt. A gyűlés után bankett volt, melyen különösen Eszterházy gróf nagyszabású pohárköszöntője keltett óriási lelkesedést.

A garam-szent-miklósi néppárti gyűlésen az a szemtelen harcmodor érvényesült, melyet a liberálisok már egy pár helyen kipróbáltak s melynek egyedüli célja a gyűlés békés lefolyásának megakadályozása. Több mint 10 ezer néppárti polgár gyűlt egybe, hogy hallhassák Zichy Nándor grófot s a velejött szónokokat. Ehhez a nagy csoportozat vagy kétszáz fölbérelt liberális csatlakozott, a kiknek értelem ordítózása szolgáltatott okot, hogy Battik — kitűnő név — főszoigabíró a gyűlést feloszlassa. Zichy Nándor gr. lelkes megnyitó beszédét óriási éljenzéssel fogadták a néppárti polgárok ezrei, mikor azonban dr. Markovich Gyula orvos a polgári házasságról kezdett beszélni, Battik főszoigabíró kirendelt csapatának helyeslése között feloszlatta a gyűlést.

A vasárnapi gyűlések igen nevezetes mozanatát képezi az a sürgöny, melyet válaszul küldött a hozzá intézett sürgönyre Zalka János győri püspök ifj. Zichy János grófnak a kapuvári gyűlés elnökének.

A sürgöny szövege a következő:

Zichy János gróf ő méltóságának.

Kapuvárott.

A szives megemlékezésért fogadják a mélyen érzett hála legúszintébb kifejezését tőlem, ki nagyjelentésű farsadalmakra a jó Isten bősáldását kívánom, azon tántorithatlan érzelemben, mellyel szentegyházam, királyom s hazám iránt viseltetem.

Zalka János
győri püspök.

HIREK.

— A pápa szerencsekívánatai. Cattaróól jelentik, hogy a pápa is küldött üdvözlő táviratot a montenegrói fejedelemnek leánya eljegyzésére. A szent atya egyuttal megígérte, hogy mindenképpen meg fogja könnyíteni Heléna hercegnő áttérését,

— Mária Dorothea főhercegnő esküvője. Libich Adolf József főherceg jószág kormányzója, néhány nappal ezelőtt Bécsben tartózkodott s a főherceg megbízásából a külügyminiszteriummal megconciálta a Mária Dorothea főhercegnő s az orleansi herceg házassági szerződését. Véglegesen megállapították, hogy Mária Dorothea főhercegnőnek az orleansi herceggel való házassága a schönbrunni kastély kápolnájában lesz. Az esküvőt megelőző estén színi előadást rendeznek a schönbrunni régi színházban. Az ünnepségeken csupán a szűkebb családok és azok kíséretei vesznek részt.

— László főherceg utczája. Erdőhegy községnek képviselőtestülete még júniusban elhatározta, hogy László főhercegről nevezze el azt az utczát, a melyen át a szerencsétlen főherceget a vasuti állomásra vitték. Az előjáróság megkérte József főherceget, hogy engedje meg a kegyeletnek ezt a nyilvánítását, mire a főherceg azt felelte, hogy szívének lehetetlenül jól esik a község kegyeletes határozata. Egyuttal megengedte, hogy az az utca az ő felejtethetlen, drága gyermekének nevével viselje.

— Csaladi öröm. Nagy öröm érte Zichy Aladár gróf családját. Nejének Hunyady Henetta grófnőnek egy kis leánykája született, kit e hó 24-én részesített a keresztelési ünnepélyen jelen voltak: gróf Zichy Nándor, Zichy Livia grófnő, Hunyady Imre gróf, Győry Felicitia grófnő, ifj. Zichy Nándor gróf és Hunyady László grófok.

— Szécheny Antal gróf halála. Mély fájdalmat keltett mindenfelé az a hír, melyet Ausseblól hozott a táviró, hogy Szécheny Antal gróf udvari főmarschal meghalt. Halála a 77 éves aggastyánnak váratlanul jött és így annál nagyobb volt a megdöbbenés, melyet keltett. Szívszélhűdés okozta halálát az öreg grófnak, ki Ausseben nem gyógyíthatni volt magát, hanem azt rendes évi nyaralóhelyül választotta. A hazaifas főur egyike volt az udvari körök legkedveltebb alakjainak s bár nem volt nagy konzervatívizmusáért népszerű ember, de kiváló jellemtulajdonsága, őszintesége és hazafias aggodalmáért, mellyel Magyarország romamos fejlődését kísérte, mindenki tisztelte.

— A lourdesi zarándoklat. A lourdesi zarándoklatra vonatkozólag a következőkről értesítjük az érdekelteket. A lourdesi zarándoklat szeptember 25-én indul Budapestről. A zarándoklat lelki vezére Ruschek Antal, győrnádorvárosi esperes plébános, a Ferencz József rend lovagja és a Szt. István társulat írod. és tudományos osztályának levelező-tagja, a hírneves egyházi szónok és a katolikus legényegyletek egyik leghatalmasabb előmozdítója lesz, a ki már dr. Purtyvánnal tavaly is szervezte és vezette a zarándoklatot. Vele együtt fog utazni Miller József az „Alkotmány” igazgatója, székesfejérvár-egyházmegegyei áldozópap is, a ki a zarándoklatnak ugy az utazásnál valamint Lourdesben is lelki segélyére lesz. A zarándoklatra már eddig körülbelül 100-an jelentkeztek, de ez a szám még tetemesen fog szaporodni. Ujlag felhívjuk mindazon hívek figyelmét a zarándoklatra, a kik akár lelki, akár testi gyógyulást keresnek a bold. Szűz ezen csodatevő kegyhelyén.

— **Visszatérés.** Jászay Mari asszony ki, hogy férjétől, Kassai Vidortól elválásán, a katolikus hitről a református vallásra tért át, a napokban ismét visszatért a katolikus egyház kebelébe. A Mátyás-templomban folyt le a ceremónia a kora hajnali órákban. Az egyházi szertartást Vézinger Károly apát-plébános végezte.

— **Armuth viselt dolgai.** Lapunk régebbi számában közöltük az Armuth-féle bornagykereskedő cég üzemleit s azon nézetünknek adunk kifejezést, hogy a nevezett cégnek e mellett még borai is alig látták a szőlőtökét. A gyanunk alaposnak bizonyult, mivel a lepecsételt borokból vegyeni vizsgálat alá vett részeknek elemzésénél kitudt, hogy ha nem is egészen a műborgyártás büntető szabályai körébe tartozó pancsolással látja el a közönséget, de a feltűnően hig, zamatuélküli moslékitalhoz vannak keverve egyes „szükséges alkatrészek.” A szerény polgárok pedig úgy isszák a bornagykereskedő pancsait, mintha a hegy levét innák, pedig most „pinczelének” bizenyult a vegyi vizsgálat folyamán. A bornagykereskedő „Wertheim-szekerénye” pedig tellett és a házi már épültek volna s lassankint bizonyos lapok így nevezték volna: „Armuth Lajos köztisztelőben álló polgár, többszörös háztulajdonos és bornagykereskedő.” Csak hogy hála legyen a fogyasztási hivatalnok jó szemének és óvatosságának, ennek a reménynek vége lett. Armuth ur lebukott magasra törő polczárolt saját boroshordóiba, azokba a kozmas olaj tartalmu borokba. Más ok is hozzájárult volna e gazdagodáshoz. Armuth Lajosra ugyanis — akkor még „szerény” bornagykereskedőre, kinek nem kellett még 1200 frtos pinczester — kivetett a polgárokból alakult adókiivető bizottság 332 frt 85 krt kitevő adót és pedig 1895. második félévre visszavetve — mert 1895. második felében nyitott üzletet — a borlogyaszásért 71 frt 60 kr., a szeszért 39 frt 31 krt. Az 1896. évre kivetett borra 143 frt 20 kr. és a szeszért pedig 78 frt 75 kr. az az összesen 332 frt 85 krt. A kivetett adót persze megsokalta Armuth ur s beadott az adó felszólamlási bizottsághoz egy fellebbezést, melyben előadja, hogy a városháza nagytermében polgárokból alakult adókiivető bizottság előtt nem adhatta elő szóval kérelmét, azért küldi azt írásban. Fellebbez és kéri a felszólamlási bizottságot, hogy mivel ő csak most nem régen nyitott üzletet, melyek a berendezése sokba kerül azonkívül számolni kell még egy kezdő üzlettulajdonos bajaival, azonkívül felhozza, hogy ő 9 gyermeknek atyja s az üzlet nem nagy forgalmu s még több ilyen nagy hangzásu könyörgésekkel kéri adóját leszállítani. Armuth bornagykereskedő fellebbezésének a felszólamlási bizottság, mely áll: Madaras Lipót törvsv. bíró, Pálffy Károly ügyvéd, Vértessy József ügyvéd és Schlamadinger Antal vaskereskedőből elegett tett. Ezek a liberális urak Armuth adóját, mely egy hektóliter eladás után a bornál 50 kr., a szesznél 1 forint volt leszállították hektóliterenként a bornak 25 kr és a szesznel pedig 50 krt. Így lett a 332 frt 25 krt, kitevő adóból a leszállítás által 182 frt 25 kr, vagyis a fele a kirótt összegnek. A bornagykereskedő pedig mindenféle pancsból készített borainál hektóliterenként 12—15 forintot sőt még ennél is többet nyert. Minden hivatalos közeg nyilvános ellenőrzés alatt áll, és kötelessége tiszta kártyákkal játszani. Éppen ez okból követeljük, hogy méltatlankodó közvélemény megnyugtására

rövid idő alatt közé teyék, mely alapokon szállították le Armuth adóját, mert nagy és fontos okaiknak kellett hogy legyen erre. Az adókiivető bizottság fedhetlen jellemű polgárokból, egymás vagyoni viszonyaival teljesen tájékozott polgárokból áll s azoknak véleményével ellentétben ilyen hallatlanul eltérő határozatot csak kivételes alkalmakkor és igen fontos adatok alapján lehet hozni. Követeljük ez adatoknak nyilvánosságra hozatalát, mert nagyon különös világot vet az ügyre s igen rossz vért szült a polgárok között e hallatlan merész leszállításnak nyilvánosságra hozatala.

— **Megrugta a ló.** A vásárok alkalmával a fenti címet akár állandósítani is lehetne, mert ez éppen oly elmaradhatatlan tényező a fejevári vásárokon, mint a szél vagy az eső. Vasárnap, augusztus 23-án délután Gyarmath Erzsébet 16 éves csodri születésű szolgáló kiment egy barátjával a vásárra, a mint a Zichy-ligethez ért Csapó János lepényi lakos kocsiához kötött ló a szerencsétlen leányt úgy megrugta, hogy egy oldalborájára eltörtött s a veséje is megsérült. A sebesültet rögtön a városi kórházba vitték, hol dr. Trummer Gyula ker. orvos vette azonnal orvoslás alá s oly szerencsésen végezte az operációt, hogy a lány 10-12 nap mulva elhagyhatja a kórházat.

— **Közgyűlés a városnál.** Székesfejérvár város törvényhatósági bizottsága augusztus 27-én, délelőtt 9 órakor a városház nagytermében rendes havi közgyűlést tart. A tárgyszorozatból előre láthatólag igen érdekes gyűlésre van kilátás.

— **A moóri szőlők pusztulása.** Az elmúlt szombaton borasztó jégverés pusztította el a moóri szőlőket. A borasztó jégvihar, mely Dunántul egy részét meglátogatta szombaton este 10 óra tájban érkezett Moórra. Tizenhat percig tartott Moóron a rettenetes jégverés, s a tojásnagyságu jégdarabok teljesen megsemmisítették Látó-, Öreg-, Öröm-, Pohár-, Remény-, Keese- és Új-hegyek szép szőlőtermését. A város ablakait is beverte a jég. A határbeli kár óriási, másfél millióra becsülik. A lakosság kétségbe van esve. Egyes helyeken még vasárnap is kocsiakományra való diónagyságu jégdarabok hevertek rakáson, amint az eső oda mosta.

— **Czimerhamisító zsidók.** Felhaborító dolog történt a királyi születése napján Nagy-Kaposton, a hol a zsidó imaháza nemzeti színű zászlót tűztek ki, melynek czimerét az ottani zsidók meghamisították. Így a czimer belsejében a hármashelyi középsőjén a hármashelyi helyett egy egyenes kard, a koronán a szokásos kereszt helyett egy egyenesen álló bunkó, míg a korona középpontján a szentet ábrázoló kép helyett pedig valami sárkányforma akumbákum diszeleg. A főszolgabíró, tekintettel az 1848. XXI. t.-cz., illetve az ezen t.-cz. pontos betartását elrendelő 88. 155-1895. számú belügyministeri rendelet intézkedésére, a lobogót elkoboztatta s a megtorló intézkedést elrendelte. Csak azután felsőbb meghagyásra el ne tussallják a dolgot, mint a hogy a Goldstein Számi naptárral történt, mert a mint látszik a zsidók recipiált vakmerőségre már annyira terjed, hogy országunk czimerét is zsidó szellemben akarják megváltoztatni.

— **Jóváhagyott alapszabály.** Az abai polgári olvasó kör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

— **A katolikus hittanárak egyesülete.** A katolikus hittanárak kongresszusán Kalocsay Alán székesfejérvári cisztercita rendű főgimnáziumi hittanár a „Hittanítók és hittanárak országos egyesületének megállapításáról” tartott értekezés után azon indítványt terjesztette elő, hogy „hittanárak egyesülete” címen társulat szerveztessek, sőt az országos gyűlés ezt az egyesületet már most megalakultnak tekintse s rögtön szervezésre országos bizottságot küldjön ki. A gyűlés lelkesedéssel fogadta el Kalocsay szépen megokolt indítványát s

megalakította a szervező-bizottságot, melynek elnöke Pokorny Emánuel, tagjai pedig Kalocsay Alán, Glatz József, Veresváry Jenő, Kurbely János dr., Kucsera József, Mázay Engelbert dr., Roskovits Emánuel, Bajthay Péter és Békefi Remig dr. lettek. A megalakított végrehajtó-bizottság elnökévé pedig Bognár István dr. egyetemi rektort választották meg.

— **A honvédség hagyakoriata.** Hétfőn augusztus 24-én reggel indultak el a Székesfejérvárott állomásozó 17-ik honvéd gyalogezred katonái Veszprém-felé, hogy az őszi hagyakoriakat megtartsák. A honvédek szerdán augusztus 26-án vonulnak be Veszprémbe.

— **Déli vasut.** Folyó évi szeptember hó 8-én Kisasszony ünnepe alkalmából Budapest déli vasutról a magyar vonal Siófoktól kezdődő déli vasuti állomásaira, valamint Fiume, Triest és Velence nemkülönben a bécs triest, karinthiai és tiroli vonal jelentékenyebb állomásaira a Budapest déli vasuti pályaudvarról este 9 óra 25 perckor induló 207. számú személyvonatnál rendkívül mérsékelt áru menetérti jegyek fognak kiadni. A fentemlített állomásokra a közbeeső magyar és horvát állomásokról is fognak ily mérsékelt menetérti jegyek kiadni. Ezenkívül a magyar vonal állomásairól igen mérsékelt áru menetérti jegyek lesznek Bécs déli vasutra kiszolgáltatva. Ezen menetérti jegyek 14 napig érvényesek és a visszajövetkor az utazás kétszer tetszés szerinti állomásokon félbeszakítható. A Budapestről szóló jegyek naponta válthatók a déli vasut városi irodájában (V. Nádor-utca 16.) a m. kir. államvasutak városi menetjegy irodájában (Hungária szálloda) és az indulás előtt az állomás személypénztáránál. Az utazásra vonatkozó adatok, valamint a jegyek ára a már kifüggesztett falragaszokból vehetők, ezenkívül minden állomáson díjmentesen kapható a folyó évben rendezendő kéjtuzások jegyzéke.

— **Meghívó.** A cs. és kir. szab. déli vasuti műhely-férfi-dalegylet folyó 1896. évi szeptember hó 6-án új zászlajának, a helybeli székesegyházban leendő felszentelési ünnepélye alkalmából a helybeli Polgári lövölde disztermében a műhely-zenekar és dalárda közös hangversenyével egybekötött zártkörű nyári táncmulatságot rendez, melyre kívül címzett urat és becses családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Belépti-díj: személyjegy 60 kr., családijegy (három tag) 1 frt 20 kr. Az ünnepély sorrendje. Délelőtt fél 10 órakor gyűlékezés az egyleti helyiségben (budai-út 23. szám.) Onnan a műhely-zenekar kíséretével mellet bevonulás a székesegyházba, a hol 11 órakor kezdődik a szent-mise, a melynek folyamán a kóruson a műhely-dalárda énekel. A szertartás befejeztével kezdődik a szegbeverés és ezzel az ünnepély délelőtti része véget ér. Délután 4 órakor a szegbeverés folytatása a Polgári lövöld disztermében, ennek befejeztével kezdetét veszi a műhely-zenekar és dalárda közös hangversenye. Este 8 órakor tánc egész reggelig, melyhez egy jóhírnévű nemzeti zenekarról gondoskodva van. Jó ételek és italokról a vendéglős gondoskodik. Feülfizetések közönnel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. A hangverseny műsora a helyszínen lesz kapható. A meghívó kivánatra felmutatandó. A kik meghívót nem kaptak és erre igényt tartanak, sziveskedjenek eziránt az egylet elnökségéhez fordulni.

— **Letartóztatott pénzügynök.** Lapunk régebbi számában már közöltük egy hírdet pénzközvetítő üzemleit, kinek nevét tévesen hoztuk a mennyiben nem Gseid János, hanem József. Gseid József pénzközvetítő most már végre alaposan belekeveredett a hínárba, mert többet nem tud a büntetés alól kibújni, mint eddig sikerült, mivel napról-napra több lesz ellene az adat, mely feltárja gonosz dolgait s az ügyészségnek meg adja jogát

ahhoz, hogy megmentse ettől a jó madártól egy időre a szegény gazdánépet, kiket legjobban szeretett G s e i d t József hálózába fogni.

— **Beírások a helybeli m. kir. állami főreáliskolában.** A székesfejérvári állami főreáliskolában a javító, felvételi és magánvizsgálatok folyó évi augusztus hó 30. és 31. napjain tartatnak meg. Mindazon tanulók, kik ilyenmü vizsgálatot tenni kívánnak, aug. 30-án reggeli 8 órakor az igazgatói irodában jelentkezzenek, hol részükre a vizsgálat ideje kitűztetik. Az 1896—97. tanévre szóló beírások szept. hó 1. 2. és 3. napjain (kedden, szerdán és csütörtökön) délelőtt 8—12 óráig eszközölhetnek. Az intézetbe való felvételre minden tanuló személyesen tartozik megjelenni, és pedig a szülő, vagy gyám kíséretében. — Az igazgató által teljesített felvétel a szabaddéki rajzteremben történik, hol felvételi, értesítői, könyvtári és ének-díj címzen hat forint fizetendő. Ezen díj lefizetése alól — felmentés senkinek sem adható. — Az igazgató által történt felvétel után, a tanulók szülőikkel együtt azonnal saját osztálytermökbe mennek, s ott az osztályfőnök uraknál a következő okmányokat mutatják fel: 1. Az előző osztály sikeres elvégzését igazoló iskolai bizonyítványt. 2. Himlő-oltási, illetőleg újraoltási igazolványt. 3. Keresztelő levelet (születési bizonyítványt.) Ezen utóbbit azonban csak azon tanulók mutatják fel, kik intézetünkbe eddig nem jártak. Oly növendékek, kik a reáliskola első osztályába kívánnak belépni, az elemi népiskola negyedik osztályáról kötelesek bizonyítványt felmutatni. Azon tanulók, kik folyó évi július hó elején az igazgatónál már beíratkoztak, most csak az osztályfőnöküknél jelentkezzenek. — A tandíj egész évre 24 forint, s legzélszerüben a beírás alkalmával fizethető Koronczy Imre tandíjkezelő tanár úrnál, az első emeleti mértani rajzteremben. Fizethető azonban négy 6 forintos részletben is, legkésőbb okt. 15-éig, decz. 1-ig, márczius 15-ig, május 1-ig. A mely tanuló a tandíjat ezen határidőig le nem fizeti, az intézetben tovább meg nem maradhat. A tandíjfizetés alól a szegénysorsu, jeles előmeneteli és jóerkölcsü tanulók felmentést nyerhetnek. Az e czélból szerkesztendő folyamodványok, a főreáliskolai igazgatósághoz szept. hó 15-ig nyújtandók be. Középiskolai tanárok és néptanítók, fiaik részére tandíjmentességért beadandó kérvények mellé, vagyontalansági bizonyítványt mellékelni nem tartoznak. — Székesfejérvárott, 1896. aug. 25-én. Dr. K u t h y József, kir. igazgató.

— **A javító és pótló érettségi vizsgálatok a székesfejérvári állami főreáliskolánál t. évi szeptember 9-én reggeli 8 órakor tartanak.** Az igazgatóság.

— **Maszirozónó Budapesten tanult a hideg kúrát is érti, ajánkózik házakhoz. Czim Ósz utca 7. szám alatt.**

— **A t. szülők figyelmébe!** — Van szerencsém a t. szülőkkel tudatni, hogy nálam a helybeli főgimnázium, főreál, kereskedelmi akadémia, városi és zárdai polgári leányiskolák, ugyszintén egyéb iskolák számára való iskolai könyvek használt állapotban, jó karban (kötve) — míg a készlet tart — **feláron** kaphatók! — Új iskolai könyvek is kaphatók nálam az összes iskolák számára! Könyvbekötés rendkívül jutányos áron! Használt iskolai könyvek beszerítésnek vagy megvételnek. — Számos pártfogásért esedezik: **KAUFMAN F.** könyvkereskedő. Székesfejérvár, Kossuth-utca 5. sz.

— **Egyházi szerek, zászlók, miseruhák, keresztutai- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánkózik Szuts és társa, a bibornokérséki és Magyarország hercegprimásának udvari szállítói.** — Budapesten, IV., Kossuth Lajos-utca.

Fejérmegye története.

(Irtá: Károly János aszfjérvári kanonok kiadja: a millennium alkalmából Fejérmegye községe.)
(Folytatás.)

De lássuk a kötet tartalmát. Kezdődik a megye természetrajzi viszonyainak hű és pontos leírásával, a megye geológiájával, vizei ismeretével, légüneti viszonyokkal, a növény és állatvilág rajzával. Bár ezek a viszonyok nem tartoznak a történethez, mindazonáltal a szerző szoros összefüggésbe hozza őket a megye letelekedésének, fejlődésének, virágzásának és későbbi viszontagságainak történetével, melyek az ő kálhatóságaikban lényegesen hozzájárultak az egész terület fejlődési, művelődési és társadalmi alakulásának föltételeihez.

A geologia megismertet bennünket a megye földjének sajátoságaival, a vizrajz érdekes képét adja a vizek ismeretése mellett a velenzei tó létkérdése fölött vivot harcoknak és kimutatja czélszeritlenséget azon törekvéseknek, melyek a tó lecsapolása érdekében ismétlődtek.

A megye földjének őstörténelmében az őslakókról azt mondja a szerző, miszerint habár a legelső letelepedések kezdetére, folytatására, valamint későbbi fejleményeire vonatkozólag nem is birunk a történelmi kritika által elfogadható bizonyítékokkal, mindazonáltal magát a legelső telepedés tényének igazságát már azon körülmény sem engedi tagadni, hogy egy későbbi telepedés oly bevégzett tényekkel áll előttünk már az ókor elején, mely csak ugy ehető, hogy azoknak kezdeti a történelmi korszak böicsőjéhez közel állanak. Alig szenved tehát kétséget, hogy Fejérmegye földjén és vidékén a praehistorikus idők beláthatlan távolságában már népek laktak és e népek műve lehet az a pyramis, mely a Meleghegy oldalán Sukoró fölött ma is látható.

Hogy az itt lakott népek legelseje a kelták voltak élénken élénk lesz adva a leletek és a geographiai nevek, ethymológiája segítségével, és megismerkedünk velük a vallási és politikai életük terén, földművelésük, iparuk és kereskedelmük mozzanataiban, a melyek városaikról, tehát a nomád élet elhagyásáról, rendezett közállapotokról, adórendszerükről, állattenyésztésük, utvonalaik, iparuk és kereskedelmük fejlettségéről tesznek tanságot. Valóban már ez a része a kötetnek teljes érdeklődést kelti föl az olvasónak.

Ey oly érdekes és tanulságos a „Pannonia a Rómaiak alatt” című cikkely; mert ez egész története a rómaiaknak, különleges vonatkozásaiban megynék területére nézve. A rómaiak hódítása, harczaik és küzdelmeik a kelta törzsek szívós védelme tüzhelyükért, legyőzetésük, lázadásai, beolvadásuk a római rendszerbe. A rómaiak hadszerkezete, legiók, kohorsai, utjai a megyén keresztül, városaik és községeik, társadalmuk, államszerkezetük, közigazgatásuk, végre versengésük és bukásuk. Mindez oly élénk esettel van festve, mintha szemünk előtt játszódnék le az egész római történet befejezve azon jelenet által, midőn Ázsia megnyitja kebelét s új népek százezreit, a hunokat árasztja ide.

Ezek harcza a szerző temperamentumának egész melegével van leírva. A krónikákra, egyes újabb leletek tanúságaira támaszkodva erős kézzel, de az erőben rejlő nemes szelidséggel küzd meg szerző azon írakkal, akik a tárnokvölgyinek nevezett csatát, mely Érd és Batta körül vivotott s Potentána város létezését tagadják. A cikk végén rámutat a szerző a bhattai száz halomra, arra a nagy temetőre, melyben megynék földje tizenhat század óta őri a hunok emlékeit és így fejezi be az őstörténelmi részt: „Egy temető s az ahhoz fűzött hagyományok ivadékról ivadékra megújuló vágnak, érzelmeknek, mondáknak lett tárgyává a Duna mellől ősi hónapja visszavonult hun törzsek között. S midőn a magyarok nagy zöme Ázsia méhéből megindult, hogy új hazát keressen, s fenségének jelképeül az Attilától örökölt karvaly zászlóikon magasan röpködött, s midőn a nemzet jósai ünnepléses áldomás után ihletett magasztossággal mutatták az irányt a merre Attilának hagyományos örök-

sége fekszik, a bhattai huszárok emlékei bizonyára Pharosként világítának vándorló ősünk elé, kiket nem csak a tejfel-mézszel folyó földnek hármeve csábitott, hanem ősaroknaki sirjai iránt viseltető keleti szokásos kegyelet is. Míg azonban e népek ezen összecsapásai alatt a föld ingott s a sebes áradatokként beözönlő nemzetek rettenetes forradalma mindent elsőkézzel fenyegetett, a római birodalom egy szerencsés átalakulás folytán a régi gyöngyösgéből új erőre, az elhalványult tekintélyből uralkodó hatalomra emelkedett ismét. A pogányág elvesztette Rómát, a kereszt támasztá azt. S míg a consulok és caezárok rómaiája dözsölésekben, tivornyákban fecselelte el erejét, kiaszott veleje remegő inai és éhező gyomra nem bírta többé visszaidézni a Horatiusok nemzedékét: addig a keresztény Róma, mely a cirkuusokban énekelve és vérontva született, üldözötve és máglákra hordatva növekedett: önként, az események természetes logikájánál fogva, örökli a Capitolium hatalmát, s visszaállítja Róma tekintélyét és világhatalmát nem csak a dolgok politikai rendjében, hanem és leginkább a népek szellemi és erkölcsi vezetésében is.”

„Attila veggyerrel rontott Rómára, de a hagyományok szerint a pápa szavára megkegyelmezt az örök városnak! Ha elpusztítja vala, talán más irányt ad a történelmi fejlődésnek, s megfosztja II. Sylvester pápát attól, hogy a hunnok nagylelkűségét Szent Istvánban koronával jutalmazza, s a magyar állam sarjadzó táját, kitudja mily sorsra, — nem a nyugoti kereszténység érdekükébe, hanem a bizanti császárság alárendeltségébe sodorja.

Folyt. köv.

Irodalom és Művészet.

Elmélkedési könyv papok számára. Nem lehet tagadni a papi elmélkedéseknek igen nagy fontosságát. „Omnia profectus spiritualis ex meditatione procedit.” Scotti érseknék híres műve: „Elmélkedési könyv a papok számára” Olaszországban, Franciaországban és Németországban nagyon el van terjedve. Ez a mű jelen meg magyar nyelven. A mű föléli a papi hivatal összes helyzeteit szól a papi állás minden viszonyairól, érinti a Theologia összes igazságait, nem mellőz el egyetlen nyilvános cultuscselkményt sem, tájékoztat mindarról, a mi a papot érinti vagy érdekelheti. Változatos hangjában: tanácsol, int, figyelmeztet, biztat, tájékoztat, dorgál, megró, rémit, föleml. Szelid szigorúságával üdvös hatást gyakorol az olvasóra. Esménye: a jó pap. A maga nemében remek munka. Az első (téli) rész megjelent, 27 és fél ivre terjed, ára 1 frt 50 kr, vagy 5 sacrum assignandum elvállása. A műnek folytatása (a II-ik, III-ik és IV-ik rész) kellő időben minél előbb meg fog jelenni. A fordító czime: Adjutus Secundus, áldozár, Szatmár, kath. főgymsiumus.

Vadrózsa. Ily czim alatt a modern francia regény-irodalomnak egy igazi gyöngye jelent meg legújában a Singer és Wolfner-féle „Egyetemes Regénytárban.” A Vadrózsa szerzője, Jean de la Bréte előkelő izlésű író s oly finom humorista, a milyen a francia irodalomban ma rajta kívül alig van. Elragadó kedvességgel, utólrhetetlen bájjal testi le magát a regényben egy igéző falusi leányka, a kinek legkülönösebb és legérdekesebb fogalmi vannak a világról. A Vadrózsa az „Egyetemes Regénytár”-nak két kötetében jelent meg s hozzá van csatolva L. Alfonsónak egy pompás spanyol elbeszélése Két levél czim alatt. A két kötet ára csinos vászonkötésben 1 forint.

Magyar Nemzet Történeté—böl, a Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) budapesti kiadóztég által a millennium alkalmából megjelenő diszmunkából most vettük a 44-ik füzetet, szokott díszes kiállításában. A szöveg I. Ferdinánd király halálán tul, már utóda I. Miksa királyról is értekezik. E füzetet számos illusztráció díszíti.

Az akasztott ember gyilkosa.

Érdekes tárgyalás kezdődött aug. hó 25 én kedden a törvényszék tárgyaló termében. A vádlottak padján Balázs István dunapentelei lakos, 5 gyermek atyja ült, kit azzal a szörnyű tettel vádoltak, hogy Bugyinka István ugyanottani lakost megfojtotta s azután felakasztotta.

A törvényszék a következőképen alakult: elnök dr. Mader Ferencz, szavazó bírák Madarasz István és Tömörly József, jegyző Molnár Jenő. A vádhatóságot Ujházy Sándor ügyész képviselte, a vádlott védője pedig Nagy Ignác ügyvéd volt.

A törvényszék természetéül hallgatóság töltötte meg, mely érdeklődéssel nézte az időnként hátranzó vádlottnak semmi megbánást nem mutató arcát. A vádlott erős testalkatú ember. Egész valóján meglátszik az erőltetett megnyugvás, melyet időnként a törvényszéki elnök keresztkérdései meg-megzavarnak.

A végtárgyalásra összesen 34 tanút idéztek meg, kik közül csak három maradt el betegségét jelentve okul. Az elnök a tanukat figyelmeztette igazságs tanuvalomásra, hogy az esküt is megnyugással tehessék le, mely után felolvasták a vádiratot.

A vádirat, melyet a vádlott egész nyugodtan hallgatott végig a következőket adja elő:

Dunapentele, fejérmegyei községben f. év február 23-án reggel elterjedt az a hír, hogy Bugyinka Istvánt szobájában felakasztva találták. A nép öngyilkosságot gondolt, de nem úgy a csendőrök, kik a vizsgálat folyamán erősen gyanakodtak, hogy itt gyilkosság forog fenn. Ez irányban csakhamar meg is indították a vizsgálatot. Gyannuk arra alapult, hogy Bugyinkánál egy krajczár sem volt, s hogy előző este kiabálást hallottak a lakásából.

A vizsgálat alatt először is azt vették figyelembe, hogy Bugyinka egy évvel régebben a birtokát odaajándékozta Balázs Istvánénak, hogy őt holta napjáig eltartsák. Balázsék azonban nagyon rosszul bántak vele s így a bíróság elé került az ügy, hol a felek oly egyezséget kötöttek, mely szerint Bugyinka ismét használhatja birtokát haláláig, mely után az örökösök Balázsék lesznek. Az egyezség február 8-án kötöttett s rá 15 napra február 23-án Bugyinkot halva találták.

Íz a tényállás erős gyanu alá fogta Balázsékát, s ellenük a nyomozást folytatták, mely alatt kiderült, hogy Balázs ez eset napján egész éjjel dőzsölt s egyszer azt is kibököntette, hogy Bugyinka haláláért szívesen fizetne 5 frtot és reggel mikor a halálhírt meghallotta, mondta társainak, hogy most alighanem öt vádolni fogják Bugyinka meggyilkolásával.

A vádirat felolvasása után a vádlott kihallgatására került a sor.

Balázs 43 éves, már többször volt büntetve. Védekezik hogy ő nem bűnös mert Bugyinka öngyilkos lett, s már többször is emlegette, hogy vagy föbelövi vagy felakasztja magát. Arra vonatkozólag, hogy az éjjel dőzsöléshez hol vette a pénzt, nem tudott felvilágosítást adni, s csak azzal védekezett, hogy neki volt pénze s azok a hasonló idegen emberek ugratták bele a nagymérvű költségeibe. A vádlottat 23-án még este is részegen tartóztatták le a csendőrök. Az alibijét a vádlott mindenképen igazolni akarja, de az ügyes keresztkérdései annyira megzavarták, hogy sehogy sem tudta különösen azon időre vonatkozó alibijét beigazolni, mely esti hazaérkezésétől a korcsmába menetelig tartott.

Az orvosi véleményt hallgatta meg ezután a törvényszék, mely azt állapította meg, hogy Bugyinkát valószínűleg előzőleg megfojtották. Dr. Vajda orvos a büntügyi gyanánt az asztalon fekvő kötelet megmagyarázta, hogy a hullát, milyen helyzetben találták s megmagyarázta, hogy azon helyzetben nem lett volna képes Bugyinka magát felakasztani.

A tanúk kihallgatása következett, kik közül egyszem tudta azt vallani, hogy Balázs lett volna biztosan a gyilkos. A tárgyalást kedden délután 1/4 6 órakor sem fejezték még be, mert számos tanu kihallgatása a mai napra maradt.

A mai napon az ügyész több tanu megidézését kérte a törvényszéktől, melyet a törvényszék el is rendelt, s így a tárgyalást elhalasztották.

Közgazdaság.

Gazdasági hanyatlás.

(-k - n.) Tarthatatlan egy oly népnek a helyzete, mely önnön magával keveredve harciba, a létérdekét fenyegető gazdasági hanyatlásnak utját vágni képtelen. Ilyen a magyar nép helyzete. Oly nagy gazdasági átalakulások közepében, mint a milyeneket a 19. század utolsó tíze éve rejt méhében, osztatlan erejére van szüksége minden nemzetnek, mely a talajt élelmesebb fajnak átengedni nem akarja. Gazdasági viszonyaink állapotára semmi sem vet oly sötét árnyékot, mint az a szomorú körülmény, mely mind közelebből fenyeget, hogy épen a millenniumi ragyogás közepette, vagy közvetlenül azután fenyeget az a gazdasági tragédia, melyet a szabadelvű kormányok pártfogása alatt a mozgó tőke kapzsisága készített elő.

Az az általános gazdasági hanyatlás, mely az ország legnagyobb kontingensét, a kisgazda s iparososztályt érinti, szomorú bizonyítékra talál azokban a holt számokban, melyek a kivándorlási nagyböndéséről tesznek bizonyosságot. Ezer és ezer munkás kéz hagyja itt az országot, mert megélni nem tud. A munkaviszonyokat a liberalizmus annyira megrontotta, hogy a munkabíró emberek érdekei védelmére nem találván, hátat fordítanak az országnak, mely elveszti rejék nézve a haza szent fogalmában rejülő összetoglaló erőt s ellenségévé lesz a tőke dédelgetésében a haza legmostohább ellátott fiainak, épen azoknak, kik leginkább szorulnak a pártfogásra. A munkásokhoz csatlakoznak a kisgazda s kisiparosok, kik valamennyien existenciájukban vannak az uralkodó gazdasági rendszer által megtámadva s alkalmas emberanyagául szolgálnak a nyughatatlan elemeknek, szaporitva s élesítve a szocialdemokraczia és az agrárszocializmus által táplált lángokat. Bárhogyan is érveljen a szabadelvűség a népjogok terén elért sikerekkel, az a tagadhatatlan tény, hogy gazdasági politikája a nemzet nagy zömét juttatta koldusbotra, kényszeríti kivándorlásra, avagy kergeti a szocializmus karjai közé, oly csapás a liberalizmusra, melyet kiheverni minden hipokrizis és ámitás dacára sem fog. A nemzet zömének szemléltömést történő pusztulása egyenesen elítéli az olyan politikai rendszer fenntartását, mely az anyagi téren elkövetett hibáit azzal tetézi, hogy a keresztényesség elveit írta ki a közélet minden ténykedéséből. Ami újból a kisemberek anyagi károsodását vonja maga után.

A gazdaságilag nyomott hangulat erőt vett a kereskedelmen is. Kereskedelmünk passziva változása méhében hordja azon gazdasági válságot, melyet a merkantil-gazdasági rendszer megakadályozni nem képes. Ha panaszkodtunk, hogy türebtelen a helyzet, a földmívelő elpusztul, a kisipar pang, a tarhek elviselhetetlenek, büszkén vágta a liberalizmus a fejünkhöz a forgalmi mérleg pluszait. Nos tehát, szabadelvű gazdasági politika, a forgalmi mérleg pluszai is tünezésben vannak, miből mérítsünk most már reményt arra nézve, hogy a deficitet egészséges alapon pótolni tudjuk, mikor a nemzetvagyon alapját képező mezőgazdaság van a lehető legsiralmasabb állapotban. Ez az oka a kereskedelem pangásának az ország határain belül is. Nagy és kiskereskedelem egyaránt veszi ki részét a gazdasági hanyatlásból, melyet bizony ki nem kerülhetünk tényes palotáink, nagy dividendáink s nagy számú alapításaink dacára.

Különbön ezekre is rossz világ jár. A spekuláció, mely eddig egész gazdasági életünk irányítására döntő befolyással volt, kezd azon fejlődési processushoz érni, mikor a tultengés következtében folytonos lidércnyomás alatt áll. Ez megbénítja tevékenységét, melyet csak fokoz az a bizalmatlanság, mely a nagy kö-

zönség józanabb részében hódít, melyet kifejeleztett a spekuláció többé nem takargatható bűnei és növelnek a csődök és felszámolások nagy számai; nemkülönbön azok a manőverek, melyek a pénzüvilág ingadozását jelentő helyzet takargatására eszelteknek ki. A spekulációra alapított vállalatok törekvései a reorganizációra hiábavalók. Szolid pénzintézet ilyen tranzakciókra nem teszi kockára pénzét.

Mindezek oly tünetek, melyek összevetéséből domborodik ki az a szomorú látókép, mely gazdasági hanyatlásunkat tünteti fel minden téren. Lesz-e belőle kilábalás, a viszonyok oly egészséges fejlődése, mely újra visszaállítaná a gazdasági jólétet a visszaszerzendő nemzetvagyon elspekulált millióit, a merkantil gazdasági rendszer fenntartása mellett hinni nem tudjuk.

* A vásár. E hó 22-, 23- és 24-én volt Székesfejerváron a Bertalani vásár. A múlt heti jó időből következtetve, az ember azt hitte, hogy nagy vásár lesz. Azonban a szombaton jött eső sok vidékét visszarasztott, pedig hozzá vagyunk már szokva az esőhöz és sárhoz a fejezvári vásárokon. A vásár így is elég nagy volt, azonban még sem aly nagy, mint ez más időkben rendszeren szokott lenni Pénteken este már érkeztek a lókupeczek lovaikkal és a svábok, kiknek rendszeren a legjobb lovaik szoktak lenni. Szombaton már tolt a lóvásár, alkudtak a lovakra és csapdostak egymás tenyerébe a venni és eladni szándékozók. Szombaton este és vasárnap hajnalban érkeztek a vidéki kereskedők. Különösen Veszprémből Palotáról sokan vászonárúkkal és két festőkkel. Ugy látszik, hogy a vidékiek sokkal nagyobb számmal vannak képviselve a vásáron, mint Székesfejervár lakói, mintha a vásár nem is Székesfejerváron volna. A vidéki kocsi a vásártér egész közepét elfoglalták és a valódi vásár csak az ezeket körülvevő gyűrűre szorult. A Nádort-töze folytatását képező fasor baloldalán sítőkét az izletes cigánypecsenyét, míg a jobboldalon egy pár bábos sátor után a sziták sokasága foglalt helyet. A Zichy-liget sarkán az emlékére az üveges tótok ütötték fel asztalaikat, míg a fasor másik oldalán a dinnyét árulták. en detail. Ha mindezeket elhagytuk, benn voltunk a lóvásárban. Az ut két oldalán az eladó lovak számai voltak elhelyezve. A vásártérnek a felsővárosi templek felé eő végén árulták a gazdasági szereket: szekeret, talicskát, villát, boronát, ekét, stbt. A vásár másik része a Vörösmarty-téről a Ponty-vendégfoglaj terjedő térségen volt. Itt árulták a gabna-neműeket, a száraz, hüvelyes veteményeket, a baromfiakat és a tojást. Volt itt még sok mindenféle, a mit leírni nincs hely, csak még meg akarjuk említeni a dinnyét, melyet itt árultak en gros, azaz szekérszámmra. E vásár tájdonképen dinnyevásár volna, azonban az idei rossz időjárás a dinnyetermést nagyban csökkentette, úgy, hogy a behozatal csak egy pár szekér volt. A dinnye, mivel az idén kevés van, meglehetősen drága, darabonként a valamirevaló dinnye 15-25 krajczár, míg kocsin százanként 8-15 frt. A gabnaneműek vására sem volt valami élénk, mert a gazdák, már többnyire eladták az ideit termést, így sem a kinalát, sem a kereslet nem volt nagy, sőt ugyszólván csekély. Az árak a következők. Métermázsanként minőség szerint. Buza: 6-10-6-20-ig Rozs: 5-10-5-20. Arpa: 6-00-6-50. Zab: 5-10-5-60. Kukorica: 4-25-4-35. A hüvelyes vetemények: Borsó 20 frt. Lencse 20 frt. Bab 9 frt. Burgonya 2 frt. - Mint látjuk ezen kimutatásból is, az idén az árának van csak jó ára. A borsó, bab és lencse ára pedig majdnem maradt a régi. Az állatvásár nagy volt a többi áruk vásárához képest. Eladott 989 ló és 649 szarvasmarha. A ló ára meglehetősen jó volt, mert nagy volt a kereslet, a szarvasmarhái lanya kereslet mellett a kinalát nem birt jobb árákhoz jutni. Az apróbb állatok és baromfiak meglehetősen áron keltek el. Ezek árára nagy befolyással van Budapest nagy fogyasztása most a kiállítás tartama alatt, mert jó áron hallatlan mennyiséget szállítanak fel a vidékről a budapesti vendégfoglók, vagy oly ügynökök, kik ezeknek adják el az aprómarhát. Ezek az árak

nagyon valószínű, hogy a kiállítás bezárása után nagyot fognak esni. A disznóknak, melyek a széna-vásártéren voltak, jó árúk voltak. Kővér disznó alig hajtatott fel, de annál többet hajtottak fel soványat, dacára annak, hogy a zárlatot csak nemrég, talán egy hete oldották fel. A kereslet nagy volta a sovány disznók árát emelte. Ugy, hogy a kicsiny, egy éven aluliak párja 12—18 frt, nagyobb 20—25 frt. Egy éven felül, kisebbek párja 30—36 frt. Nagyobbak 40—50 frt. Nemcsoda, ha a sovány-sértés nagy keresletnek örvendett, mert eddig a zárlat miatt a gazda meg a háziasszony nem tudta beszerezni a tőle való hizókat, most pedig már itt az ideje, hogy ólba zárják őket, mert már elmúltak a kánikulai nagy meleg napok, melyek oly veszedelmesek a sertésekre. A sertésvész is megszűnt s így már nem féltünk. — De ha már be vásároltunk mindent, térjünk vissza a tulajdonképeni vásárra. Annak csak vasárnap délután van igazán nagy forgalma, mikor mindenki ráér, hogy kissé szórakozzék. Ha csak szórakozni akar, van kinn a vásártéren elég komédia csak választani kell közöttük. Ott van Koczka állatsereglete, mely 15 orosz-lánt hirdet, az igaz, hogy csak kettő van, de hát az mellékes, csak hogy minél többen nézék meg az a fő, mert így telik a kassza. Ott van még egy másik állatsereglet és 3 panorama, azonkívül több más bódé, hol mulatni lehet, ördögmalom, jóvendőmóndó piánétás, és más effle népies szórakozás.

Pályázat.

A posta és táviradnál kezelési szolgálatra alkalmazandó és a XI-ik fizetési osztályban 500 forinttól 700 frtig emelkedő fizetéssel, továbbá az 1896. évi IV. t.-czikk által megállapított lakpénzilletményekkel javadalmazott posta- és táviradsegédítettek kiképzésére folyó évi szeptember hó 15-től kezdve hat hónapra terjedő gyakorlati tanfolyamokat nyitok a következő helyeken fekvő posta- és táviradhatóságoknál:

- a) a budapesti posta- és táviradigazgatóság kerületében: Egerben és Vácotól;
- b) a kassai posta- és táviradigazgatóság kerületében Miskolcra és Máramaros-Szigeten;
- c) a kolozsvári posta- és táviradigazgatóság kerületében: Brassóban és Maros-Vásárhelyen;
- d) a nagyváradai posta- és táviradigazgatóság kerületében: Debreczenben és Nyiregyházaán;
- e) a pécsi posta- és táviradigazgatóság kerületében: Kaposvárotól és Nagy-Kanizsán;
- f) a pozsonyi posta- és táviradigazgatóság kerületében: Léván és Zsolnán;
- g) a soproni posta- és táviradigazgatóság kerületében: Győrött és Szombathelyen;
- h) a temesvári posta- és táviradigazgatóság kerületében: Pancsován és Szabadkán;
- i) a zágrábi posta- és táviradigazgatóság kerületében: Eszéken.

Ezen tanfolyamokra hallgatókúlfelvételeknek 1. első sorban az 1874. évi II. t.-cz. 5. §-a értelmében kisebb hivatalnoki alkalmaztatásra igényjogosultsággal bíró igazolványos altisztek; 2. postamesteri vagy kiadó minőségben szolgáló oly férfiak, kik a gimnázium, reál- vagy polgári iskola negyedik osztályát vagy ezekkel egyrangú más iskolák megfelelő osztályait elvégezték;

3. ugyanezen iskolai előképzettséggel bíró és 18-ik életévüket meghaladott más férfi jelentkezők; végül, ha ily pályázók kellő számmal nem találkoznak:

4. a fenti iskolai előképzettséggel bíró, 16-ik életévüket betöltött ifjak is.

A felvételre megkívántatik továbbá annak igazolása, hogy folyamodó

a) a 35-ik életévet még nem haladta túl
b) magyar állampolgár,
c) a magyar, illetve — ha horvát-szlavon-országi illetőségű — a horvát nyelvet szóban és írásban bírja;

d) feddhetetlen előéletű;
e) a posta- és táviradigazgatásra testileg is teljesen alkalmas, mely körülmény közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolandó.

A tanfolyam hallgatói beiratási és tandíj fejében tíz (10) frtot kötelesek fizetni s e díj lehetése alól csak az igazolvánnyal bíró katonai altisztek menthetnek fel.

A tanfolyam szabályszerű bevégezése és az előirt szakvizsga letétele után a hallgatók posta- és táviradsegédítési állásra nyerneik képesítést, illetve a posta- és táviradsegédítési-jelölték létszámába vétetnek fel s tanusítandó magatartásuk és hasznavehetőségükhöz képest nevezetnek ki segédítisztekké; a 4. pont alatt említett hallgatók azonban kinevezetésre csak 18-ik életévük betöltése után számíthatnak.

Felhívom mindazokat, kik ezen tanfolyamokba belépni óhajtanak, hogy sajátkezüleg irt, születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal kellően felszerelt kérvényeiket folyó évi augusztus hó 31-ig és pedig a már közszolgálatban állók rendes előjárásuk után, a többiek pedig az illető szolgabíró vagy polgármester közvetítésével, a fentebb említett és a tanfolyam helyére néve illetékes posta- és táviradigazgatóságnál nyújtsák be.

Budapest, 1896. július 22.

A kereskedelemügyi m. kir. minister.

VASUTI ÚJ MENETREND.

— Érvény, az 1896. június 1-től. —

Budapest—Székesfejérvár—N.-Kanizsa.

indul	érkezik	indul	érkezik
Györsv.: 7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.: 7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.u.
Vegy.v.: 11:50 reg.	3:16 d.u.	—	—
Szem.v.: 4:50 d.u.	6:35 d.u.	6:46 d.u.	7:52 d.u.*
Vegy.v.: 2:25 d.u.	4:27 d.u.	4:33 d.u.	8:55 este
Györsv.: 7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.: 9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejérvár—Budapest.

indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.: 12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.: —	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Györsv.: 5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.: 10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.
Szem.v.: 2:00 d.u.	6:00 d.u.	6:08 este	8:12 este
Györsv.: 5:06 d.u.	8:00 este	8:15 este	9:40 este
Sz. v.: 8:42** d.u.	9:39 este	9:49 este	11:25 este

Sz.-Fejérvár—Veszprém. Veszprém.—Sz.-Fejérvár.

indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.: 5:20 d.e.	8:03 d.e.	4:19 reg.	6:— d.e.
" " 9:34 d.e.	10:32 d.e.	7:08 reg.	8:34 d.e.
" " 1:— d.u.	2:33 d.u.	4:43 d.u.	5:53 d.u.
" " 9:27 este	11:— este	7:19 este	10:09 este

** Csak Siófokig közlekedik.

** Siófokról indul.

A Veszprémből este 7:19-kor induló vonat, csak vasárnap, ünnepnap és csütörtökön közlekedik.

PERL ARNOLD, Győr szab. kir. város törvényhatósági állatorvosának

JOCKEY FLUIDJA

minden gazdaságban nélkülözhetlen.

Biztosan ható szer a túlerőteltett állatok izmainak folytonos jókarban tartására, valamint a kimerülés, fáradtság, izomszűz, vállbénaság, időszaki sántaság, a vértagok lobos bántalmái és merevsége eseteiben. — Számos köszönőirat betekintésre áll.

Főraktár: SZENTMIHÁLYI GYULA gyógyszerüzében Győrött.

Egy üveg ára 2 korona.

Hirdetések

felvételnek kiadóhivatalunkban jutányos áron.

4—5 % mellett

rendes és rendkívüli jelzálog-kölcsönöket kieszközöl, valamint a legbonyolódottabb conversiókat szintén 4—5 % -kal rendezi gyorsan és diszkrét, minden előleg nélkül

HERCZEG SÁNDOR

BUDAPEST,

Gyár-utca 19. szám.

Pártoljuk a kitűnő hatású erdélyi ásványvizeket!

Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület ásványvizei.

A „Livia“ forrás-víz HAZAI SELTERS!

2 liter 29 kr., 1 liter 20 kr., 1/2 liter 15 kr.

Egyetlen élvezeti

vasas-víz. „Széchenyi“

2 lit. 30 kr., 1 lit. 21 kr., 1/2 lit. 16 kr.

Orvosi vélemények szerint a legkülönbb ásványvizek.

„Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület“

országos ásványvíz raktára: BUDAPEST, Aradi-utca 58 sz.

Telefonnál csak a szám 25—15 kérendő.

Székesfejérvári főraktár: Imrich Viktor gyógyszerésznél, Reinitz Lipót kereskedőnél.

Kapható mindenütt. — A jövedelem jótékony célra megy.

Nyomatott Számmér Imrénél, Székesfejérvárott.